

CETOCOEN BUDE HODNOTIT NEGATIVNÍ DOPADY PRŮMYSLOVÉ VÝROBY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZDRAVÍ OBYVATELSTVA

Brno, 24. červen 2009 – V Operačním programu Výzkum a vývoj pro inovace OP VaVpI vsadila Masarykova univerzita Brno v kategorii středních projektů na Centrum pro studium toxických látek v prostředí CETOCOEN, v oblasti velkých projektů podporuje projekt CEITEC.

Otázka životního prostředí, posílení vědy a výzkumu, a především jeho dlouhodobé propojení s firemní sférou je jednou ze strategických priorit současné vlády. Mezi 44 projekty, které byly do této výzvy v prvním kole podány, je CETOCOEN jediným, který se v rámci tématu udržitelného rozvoje zcela soustředí na sledování a zlepšování kvality životního prostředí.

CETOCOEN aplikuje vědeckovýzkumné poznatky základního výzkumu do hodnocení dopadů průmyslových činností na životní prostředí a zdravotní stav obyvatelstva a je ojedinělým projektem i ve světovém měřítku.

V rámci Evropy existuje řada registrů a databází informujících o stavu životního prostředí, výskytu látek v ovzduší a povrchových vodách či zvýšeném množství zdravotních problémů v jednotlivých státech i regionech. Neexistuje však systém, který by tato data vzájemně propojil a umožnil pátrání po příčinách negativního působení prostředí na zdraví obyvatelstva.

Úkolem plánovaného projektu CETOCOEN je na jedné straně získávat maximum dat o reálném znečištění vnějšího i vnitřního (pracovního) prostředí a rizicích s tím souvisejících, na druhé straně doplňovat komplexní informace potřebné pro predikci dalšího vývoje laboratorními experimenty, toxikologickými testy i matematickými modely. Na jejich základě pak vytvářet souhrnné databáze informací o specifických typech znečištění životního prostředí a zajišťovat jejich propojení s existujícími informačními systémy v resortu zdravotnictví.

„Databáze jsou jen základem, naším hlavním cílem je vytvoření systému umožňujícího hledání a pojmenování souvislostí mezi znečištěným prostředím a zdravotními problémy obyvatelstva. Tyto znalosti jsou nesmírně důležité pro řídicí a rozhodovací sféru soukromého sektoru i státní správy,“ uvedl prof. Ivan Holoubek, ředitel výzkumného centra RECETOX, které projekt zaštiťuje. „Veškerá data budou zpřístupněna nejen státní správě, ale i odborné a laické veřejnosti. Informace by pak měly být základem pro další rozhodování o budoucím rozvoji jednotlivých měst a obcí, regionu i celého státu i pro přípravu nových legislativních opatření na ochranu životního prostředí a zdraví populace,“ doplnil prof. Holoubek.

Projekt CETOCOEN umožní průmyslovým subjektům získat objektivní nástroj pro hodnocení zatížení životního prostředí jejich technologiemi a pro nastavení své environmentální politiky. Zástupci státní sféry budou mít k dispozici tolik žádané informace o stavu svého regionu tak, aby mohli objektivně rozhodovat při plánování výstavby nových průmyslových zón. Skončí tím dohady o negativních dopadech některých průmyslových činností a jejich mylné interpretace a zabráni se tak zbytečným dezinformacím, někdy až vyvolání paniky mezi obyvatelstvem, čehož jsme byli v minulosti svědky. Občané budou mít možnost získat zdarma a jednoduše informace o stavu životního prostředí ve své lokalitě a jeho vlivu na výskyt různých onemocnění, čímž mohou aktivně ovlivňovat další rozvoj svého regionu.

Projekt CETOCOEN také zahrnuje široké spektrum subprojektů zaměřených na vývoj vzorkovacích a analytických technik, matematických modelů a softwarových nástrojů, toxikologických testů a nástrojů pro hodnocení ekologických a humánních rizik, i dekontaminačních a sanačních

technologií. Mezi klienty se proto už dnes řadí průmyslové podniky, výzkumné ústavy, zdravotnická zařízení, státní správa i mezinárodní organizace včetně organizací spadajících pod OSN.

Právě ve spolupráci s OSN se v rámci projektu počítá s vybudováním celosvětové sítě měřicích stanovišť pro sledování vybraných typů znečišťujících látek ve volném ovzduší umožňujících hodnocení jejich dlouhodobých časových a prostorových trendů. To umožní celosvětové zhodnocení dopadů přijatých mezinárodních úmluv jako je Stockholmská úmluva o persistentních organických polutantech POPs (těžko odbouratelné chemické látky kumulující se v lidském organismu, nejčastěji v mateřském mléce). Tento proces musí být dostupný i rozvojovým zemím, proto se počítá s dalším vývojem jednoduchých testovacích nástrojů.

S transferem technologií jde ruku v ruce i transfer know-how formou workshopů, tréninkových kurzů, konferencí, letních škol, ale i zavádění nových předmětů do osnov technických a přírodovědných oborů VŠ. Nedílnou součástí je i výchova široké veřejnosti např. ve spolupráci s městskými odbory životního prostředí, prostřednictvím veřejných přednášek, včetně výchovy učitelů základních a středních škol.

Garantem projektu CETOCOEN je Výzkumné centrum pro chemii životního prostředí a ekotoxikologii RECETOX Masarykovy univerzity v Brně, které má za sebou již čtvrt století výzkumu znečištění životního prostředí toxickými látkami a jejich účinku na člověka i ostatní živé organismy v ekosystému. CETOCOEN staví na výsledcích a zkušenostech centra RECETOX budovaných v rámci předchozích národních i mezinárodních projektů, zejména výzkumného záměru MŠMT

Dokončení na další straně

INCHEMBIOL zaměřeného na studium interakcí mezi chemickými látkami, prostředím a biologickými systémy a lokálními i globálními důsledky takových interakcí. **Centrum RECETOX získalo v roce 2002 titul Evropského „Centre Excellence“ pro chemii životního prostředí a ekotoxikologii a od května t. r. je oficiálně jmenováno Regionálním POPs centrem pro státy střední a východní Evropy a Střední Asie.** V rámci Stockholmské úmluvy se tak stalo oficiálním zástupcem 28 států v otázkách persistentních organických populantů (POPs). Působí jako vědecký a technický most mezi zeměmi východní a západní Evropy.

Celková výše navrhovaného projektu dosahuje 636 mil. korun. Finance budou využity na vytvoření optimálních provozních podmínek, což zahrnuje výstavbu nové budovy, její přístrojové dovybavení na světové úrovni, ale také vytvoření stimulujících podmínek

pro mladé perspektivní pracovníky. Účast na ambiciózním projektu přislíbili mladí vědci z Kanady a Německa a pro několik českých odborníků působících dlouhodobě v zahraničí bude důvodem k návratu do regionu. Otevření nové budovy, která poskytne zázemí pro pět desítek vysoce specializovaných vědeckých pracovníků a stejné množství postgraduálních studentů, je plánováno na leden 2012. Úspěšná realizace projektů OP VaVpI posune Brno a Jihomoravský region opět o něco blíže výzkumné elitě Evropy.

RECETOX, výzkumné centrum pro chemii životního prostředí a ekotoxikologii, je od roku 2007 samostatným ústavem Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Existuje pod anglickou zkratkou RECETOX (Research Centre for Environmental Chemistry and Ecotoxicology). Zabývá se problematikou znečištění život-

ního prostředí toxickými látkami, jejich výskytu a vlivu na životní prostředí a studiu jejich účinků na člověka i na ostatní živé organismy v ekosystému.

Na výstavě **LABOREXPO 2009**, která se uskuteční ve dnech 7. a 8. října 2009 v Kongresovém centru Praha, bude mít RECETOX vyhrazen pro svou prezentaci celý dopolední blok úvodního dne. Akce se zúčastní členové výzkumného týmu a budou přednášet a diskutovat na téma „Rizika pro životní prostředí“. Srdečně jsou zváni všichni, kteří pracují v této oblasti nebo kterým není lhostejný stav životního prostředí a mají zájem se osobně seznámit s lidmi, kteří znají pravý stav věci. Vstup na přednášky i výstavu je volný.

Další informace získáte na www.recetox.cz a na www.laborexpo.cz.

Denisa RANOCHOVÁ